

Ecoboeren: ‘Help ons de kringloop te sluiten’

Boeren Landbouw die stikstof en CO₂ opslaat is mogelijk, zeggen Nederlandse *ecoboeren*.

Minister Carola Schouten (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

ChristenUnie), is goed bezig. Met de nieuwe aanpak van kringlooplandbouw begint er beweging te ontstaan in het gesprek over de landbouw en de wijze waarop wij in ons voedsel voorzien.

Het [advies van de commissie-Remkes](#) over de aanpak van het stikstofoverschot geeft een extra impuls: er wordt niet gekozen voor de kaasschaafmethode in het terugbrengen van de veestapel maar voor gerichte maatregelen.

In het publieke debat wordt de oplossing nu snel versimpeld tot ‘minder boeren’ en ‘modernere stallen’. Alsof de boer het probleem is en alsof vee zich alleen in een stal zou moeten bevinden.

Namens de [Federatie van Agro-ecologische Boeren](#):

Alex Schreiner, Valérie van Dijk (Permacultuur Boeren Nederland); **Bregje Hamelynck, Jolke de Moel** (CSA Netwerk Nederland); **Joep Peteroff** (Netwerk Biocyclische Veganlandbouw); **Klarien Klingen, Leonardo van de Berg** (Toekomstboeren); **Luuk Schouten** (Bio-tuinders Vereniging); **Piet van IJendoorn** (BD Vereniging).

Wij staan voor een veehouderij met minder vee per hectare die het natuurlijk gedrag van dieren zoveel mogelijk benadert, en daar hoort een vrije weidegang bij. Met ruwe mest direct op het land of uit de potstal komt bijna geen stikstof vrij, het is juist de drijfmest die ammoniak en dus stikstofuitstoot veroorzaakt.

Hierin de Nederlandse boeren meekrijgen is de uitdaging. Het is tijd om met elkaar in gesprek te gaan: om *met* de boeren te praten, in plaats van *over* hen. Om van de boeren zelf te horen wat zij nodig hebben om de omschakeling te maken naar een duurzamer vorm van landbouw.

Voor het oplossen van de stikstofproblematiek, maar ook om het verlies van bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit een halt toe te roepen, de leegloop van

het platteland en het verdwijnen van een divers landschap te keren, om klimaatverandering tegen te gaan én er beter tegen bestand te zijn. En niet in de laatste plaats: voor de boeren. Zij zijn het die er voor zorgen dat we elke dag weer eten op ons bord hebben, vaak ten koste van hun eigen welzijn en gezondheid. Het is nu tijd om naar hen te luisteren, zodat we gezamenlijk vooruit kunnen.

Gelukkig zijn er al veel boeren in Nederland die aan de oplossingen werken. Van wie we kunnen leren en zien hoe het anders kan. Sommigen van ons boeren al vijftig jaar zo, sommigen zijn nog jong en zijn pas net begonnen.

Wij voelen bij de uitoefening van ons bijzondere beroep, waarbij wij grond inzetten als productiemiddel – grond die ons in feite allen toebehoort – een verantwoordelijkheid om ook goed voor deze bodem te zorgen.

Plantaardige meststoffen

Wij vertegenwoordigen deze boeren, die kiezen voor agro-ecologie en die werken in samenhang met de natuur. We gebruiken geen bestrijdingsmiddelen, werken vaak met plantaardige meststoffen en zien de vruchtbaarheid van onze bodem en de bovengrondse en ondergrondse biodiversiteit als voorwaarde voor het bestrijden van ziektes en plagen.

We gaan een relatie aan met onze klanten via zelfoogsttuinen, voedselcoöperaties en zogeheten *community-supported agriculture* (CSA), waarbij burgers voor langere termijn een landbouwbedrijf steunen, bijvoorbeeld door een abonnement nemen op een seizoen aan producten. Deze directe verbinding tussen consument en boer maakt het mogelijk dat wij een eerlijke prijs krijgen, en onze klanten een eerlijk product.

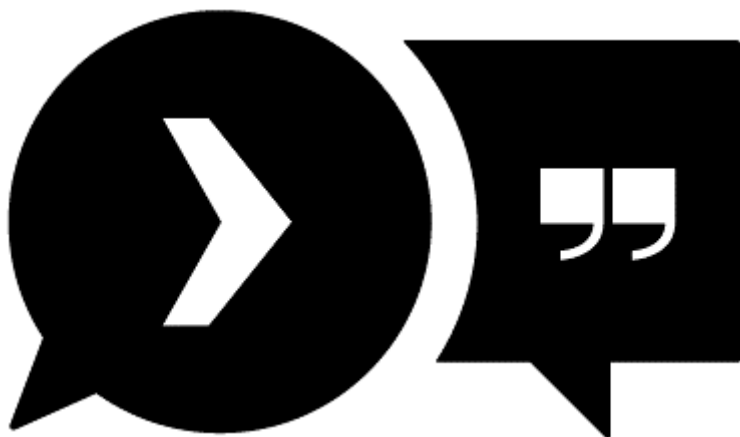
Samen werken we zo aan een vorm van landbouw die CO₂ opslaat in plaats van uitstoot, die de kringloop sluit en stikstof vasthoudt. Die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan de leefbaarheid van het platteland. Landbouw die goed is voor boer en burger, dier en milieu.

Graag denken we mee met de minister mee over kringlooplandbouw en het wijzigen van beleid dat de landbouw nu te veel de andere kant op drijft. De boeren die de afgelopen jaren zijn meegezogen in schaalvergroting en steeds hogere investeringen – en bij wie het water tot aan de lippen staat – zullen we moeten helpen om deze omslag te maken.

Korteketenvoedselvoorziening

De Europese landbouwsubsidies zijn nu puur gerelateerd aan het aantal hectares dat boeren onder hun beheer hebben. Maar we kunnen die subsidies beter gebruiken om boeren te ondersteunen in de bijdrage die ze leveren aan het publieke belang. Wetten en richtlijnen, subsidieprogramma's en onderzoek moeten ruimte geven aan agro-ecologie en korteketenvoedselvoorziening.

PRAAT MEE MET NRC

[Onderaan dit artikel](#) kunnen abonnees reageren. [Hier leest u meer over reageren op NRC.nl](#).

Dat is nodig om de landbouw toegankelijk te maken voor (nieuwe) boeren die deze omslag willen maken, bijvoorbeeld door grond aan te kopen door (pensioen)fondsen en het in beheer te geven aan boeren die volgens deze principes werken.

Veel kennis over agro-ecologie is al voor handen en wordt op dit moment verder ontwikkeld door boeren vanuit de dagelijkse praktijk. Die kennis en ervaring moet verder uitgebouwd worden en beter toegankelijk gemaakt voor anderen. Het is tijd om het anders te doen. Laten we samen, boeren, burgers en beleidsmakers, aan de slag gaan.